

SOCIAL PEDAGOGY. SOCIAL WORK. СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА. СОЦІАЛЬНА РОБОТА.

UDC 316.614:159.98]-044.332-056.24

DOI 10.35433/pedagogy.1(120).2025.13

PEER-TO-PEER GROUPS AS A FORM OF STRENGTHENING OF SOCIAL SERVICE PROFESSIONALS IN SUPPORTED LIVING OF ADULTS WITH INTELLECTUAL AND MENTAL DISABILITIES

H. M. Khvorova*, I. O. Dolinchuk**

The article is devoted to an important aspect of the development of the social service of supported living for people with psychosocial disabilities: the professional support of specialists who provide support to recipients of supported living services. In Ukraine, there is an urgent need for the development and scaling of assisted living services for residents of residential institutions, who will soon start living in communities due to the implementation of the deinstitutionalization reform. "Supported living services" is an umbrella term that unites several different social services, in which a person is provided with social, psychological and andragogical support of her daily activity. According to research, 60,000 people with a mental health disability were provided with supported living services in England, who demonstrated improvements in social and independent living skills as a result of the services provided. In doing so, professional and social support was provided on-site and 24/7, and research findings show that access to trained staff improves quality of life and increases self-efficacy. About 15 public organizations and several communal institutions in Ukraine currently provide assisted living services for about 150 people with mental, intellectual and complex disabilities. When providing such a service, especially when living in a training apartment, they need pedagogical (andragogical) support. The peer-to-peer groups have proven themselves well to strengthen specialists who work within the framework of the service of supported living for adults with disabilities. One of the groups "peer-to-peer" for specialists of assisted living facilities and training apartments worked for 7 months in an online format and based on the feedback of participants, allowed to expand the scope of professional relations, develop partnership skills, and raise the level of awareness in this area. No less important is the exchange of experience within the group, because the participants have the opportunity to discuss their own professional cases and difficulties, as well as try to find solutions and new approaches to solving problem situations.

* Candidate of Pedagogical Sciences (PhD in Pedagogy), Docent
(Zhytomyr Ivan Franko State University)
akhvorova73@gmail.com
ORCID: 0000-0001-5848-0041

** Assistant
(Zhytomyr Ivan Franko State University)
irinadolinchuk08@gmail.com
ORCID: 0000-0002-1346-0255

Keywords: supported living, supported living assistant, psychological and andragogical support of persons with psychosocial disabilities, independent living skills, peer-to-peer support groups.

ГРУПИ "РІВНИЙ РІВНОМУ" ЯК ФОРМА ПІДСИЛЕННЯ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ ПОСЛУГИ ПІДТРИМАНОГО ПРОЖИВАННЯ ДОРΟΣЛИХ ЛЮДЕЙ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ТА ПСИХІЧНИМИ ПОРУШЕННЯМИ

Г. М. Хворова, І. О. Долінчук

Стаття присвячена важливому аспекту розвитку соціальної послуги підтриманого проживання людей з психосоціальною інвалідністю: професійній підтримці фахівців, які здійснюють супровід отримувачів послуг проживання з підтримкою. В Україні є нагальна потреба у розвитку та масштабуванні послуг підтриманого проживання для резидентів інтернатних закладів, які мають найближчим часом почати життя в громадах через впровадження реформи деінституалізації. "Послуги проживання з підтримкою" – парасольковий термін, що об'єднує декілька різних соціальних послуг, в яких людині надається соціальна, психологічна та андрагогічна підтримка її повсякденної активності. За даними досліджень, в Англії послуги проживання з підтримкою надавались 60 000 особам з психічними порушеннями, які в подальшому демонстрували покращення соціальних навичок та навичок самостійного життя завдяки наданим послугам. При цьому, професійна та соціальна підтримка надавалась на місці та цілодобово, і результати досліджень показують, що доступ до навченого персоналу покращує якість життя та збільшує самозарадність. Наразі, близько 15-ти громадських організацій та кілька комунальних закладів в Україні надають послуги проживання з підтримкою для близько 150 людей з психічними, інтелектуальними та комплексними порушеннями. При наданні такої послуги, особливо при проживанні в тренувальній квартирі, вони потребують педагогічного (андрагогічного) супроводу. Задля підсилення фахівців, які працюють в межах послуги підтриманого проживання дорослих осіб з інвалідністю, добре зарекомендували себе групи "рівний-рівному". Одна з груп "рівний-рівному" для фахівців будинків підтриманого проживання та тренувальних квартир працювала впродовж 7 місяців в он-лайн форматі та за відгуками учасників, дозволила розширити сферу професійних зв'язків, розвинути навички партнерства, підвищити рівень обізнаності у цій сфері. Не менш важливим є обмін досвідом в межах групи, адже учасники мають можливість обговорити власні професійні кейси і труднощі, а також спробувати відшукати рішення і нові підходи до проблемних ситуацій.

Ключові слова: підтримане проживання, асистент підтриманого проживання, психолого-андрагогічний супровід осіб з психосоціальною інвалідністю, навички самостійного життя, групи підтримки "рівний-рівному".

Introduction of the issue. In Ukraine, people with mental or intellectual disabilities and who do not have a sufficient level of independence in everyday life, without loved ones, usually end up in geriatric boarding houses, psychoneurological boarding houses or psychiatric hospitals. On the path to European integration, the Government of Ukraine has committed to approving a plan for the deinstitutionalization of institutions for adults with disabilities by the end of 2024 and has identified the development of supported living services as a priority area of work [4]. This means that instead of a boarding house system for each person in need of support, an extensive system of

Постановка проблеми. В Україні люди, які мають психічні чи інтелектуальні порушення та не мають достатнього рівня незалежності у побуті, не маючи близьких, зазвичай опиняються в геріатричних пансіонатах, психоневрологічних інтернатах чи психіатричних лікарнях. На шляху євроінтеграції Уряд України зобов'язався до кінця 2024 року затвердити план деінституціоналізації закладів для дорослих з інвалідністю та визначив пріоритетним напрямком роботи розвиток послуг проживання з підтримкою [4]. Це означає, що замість інтернатної системи для кожної людини, яка потребує підтримки, має бути створена розгалужена система сервісів у громадах,

services in communities should be created, including social supported living services. "Supported living services" is an umbrella term that encompasses several different social services that provide social, psychological and andragogical support for a person's daily activities. These social services are described in the Social Services Classification [3].

Current state of the issue. In English-language sources, currently there is a wide range of terms used to describe supported living services – for example, the concepts of "supported housing", "supported accommodation", "support in everyday living", "housing support" and "supported living" are used [7; 8]. As researchers note, the lack of a clear definition has created a serious problem for assessing the effectiveness of services (McPherson et al., 2018) [10]. In particular, M. Harrison et al. (2020) reported on the differences in satisfaction with living conditions in different formats of supported living, and on the need for further focus on improving social functioning and quality of life indicators across all domains for people with intellectual and psychiatric disabilities who are involved in supported living services [9]. It should be noted that there are generally two large groups of clients who need supported living services. In the researched sources (Barnes S. et al. 2022) we find an analysis of services for people who have serious and persistent mental health disorders (in some cases – not officially diagnosed) without pronounced intellectual decline, who live in communities, and need psychosocial support, with the aim of reducing the need for hospitalization, preventing antisocial and criminal behavior, preventing alcoholism and drug use, and preventing exacerbation of somatic diseases [7; 8].

For example, in England, supported living services were provided to 60,000 people with mental health problems between 2006 and 2015, who demonstrated improvements in social and independent living skills as a result of the services provided [6]. Professional and social support was provided on-site

зокрема соціальні послуги проживання з підтримкою. "Послуги проживання з підтримкою" – парасольковий термін, що об'єднує декілька різних соціальних послуг, в межах яких людині надається соціальна, психологічна та андрагогічна підтримка її повсякденної активності. Ці соціальні послуги описані в Класифікаторі соціальних послуг [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В англійськомовних джерелах наразі існує широкий діапазон термінів, які використовуються для позначення послуг проживання з підтримкою – так, використовуються поняття "supported housing", "supported accommodation", "support in everyday living", "housing support" and "supported living" [7; 8]. Як зазначають дослідники, відсутність чіткого визначення створила серйозну проблему для встановлення оцінки ефективності послуг (McPherson та ін., 2018) [10]. Зокрема, М. Харрісон та ін. (2020) повідомили про розбіжності в задоволенні умовами життя в різних форматах проживання з підтримкою, і про необхідність подальшого зосередження на покращенні соціального функціонування та показниках якості життя по усіх сферах для людей з інтелектуальними та психічними порушеннями, які залучені до послуг проживання з підтримкою [9].

Слід зауважити, що послуг проживання з підтримкою, загалом потребують дві великі групи клієнтів. У досліджених джерелах (Barnes S. та ін. 2022) ми зустрічаємо аналіз послуг для людей, які мають серйозні та стійкі порушення психічного здоров'я (в деяких випадках – офіційно не діагностовані) без вираженого інтелектуального зниження, котрі проживають в громадах, та потребують психосоціальної підтримки, з метою зменшення потреби у госпіталізації, попередження асоціальної та кримінальної поведінки, профілактики алкоголізму і вживанню наркотичних речовин, профілактики загострення соматичних захворювань [7; 8].

Так, наприклад, за даними досліджень в Англії, в 2006-2015 роках, послуги проживання з підтримкою надавались 60 000 особам з психічними порушеннями, які демонстрували покращення соціальних

and 24/7, and research has shown that access to trained staff improves quality of life and increases self-reliance [6]. Residents of supported living also received specialist CBT advice and simple cognitive behavioral interventions to reduce and manage symptoms of distress and social anxiety, and to improve interpersonal skills. Registered occupational therapists in the supported living team worked to enhance the experience of independent living – by assisting residents with meaningful daily activities and functional recovery.

At the same time, the most urgent and relevant in Ukraine is the development and scaling of supported living services for residents of residential institutions, who are to begin life in communities in the near future through the implementation of the deinstitutionalization reform [2; 4; 5].

Outline of unresolved issues brought up in the article. Supported living services can be provided to any adult who needs help with independent living, mastering skills of interaction with other people, self-care, performing daily household activities, understanding social norms and rules [1].

Among the types of supported living services, the following should be highlighted:

- *supported living* – this service is suitable for a person who needs long-term or lifelong support. It is provided in a house or apartment. No more than eight service recipients can live in one apartment accompanied by assistants, and living conditions should be close to home;

- *transit supported living* is a service for people who need short-term support, assistance in developing or restoring self-care skills for their subsequent return to life in society. It can be developed in psychiatric hospitals or residential institutions for people who have lived in isolation for a long time;

- *educational social apartment* is a service for people who have never had experience of independent living, but have lived with their parents or close relatives; educational social apartment is an opportunity to feel independent, develop

навичок та навичок самостійного життя завдяки наданим послугам [6]. При цьому, професійна та соціальна підтримка надавалась на місці та цілодобово, і результати досліджень показують, що можливість доступу до навченого персоналу, покращує якість життя та збільшує самозарадність [6]. Резиденти підтриманого проживання отримували також консультації спеціаліста з КПТ та прості когнітивно-поведінкові втручання для зменшення та управління симптомами переживання й соціальної тривоги, а також для поліпшення навичок міжособистісної взаємодії. Робота зареєстрованих ерготерапевтів у команді підтриманого проживання була спрямована на покращення досвіду самостійного життя – шляхом надання допомоги резидентам у змістовній повсякденній діяльності та функціональному відновленні.

Водночас в Україні найбільш терміновим та актуальним є розвиток та масштабування послуг підтриманого проживання для резидентів саме інтернатних закладів, які мають найближчим часом почати життя в громадах через впровадження реформи деінституалізації [2; 4; 5].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується стаття. Послуги проживання з підтримкою можуть надаватися будь-якій повнолітній людині, котра потребує допомоги у самостійному проживанні, опануванні навичок взаємодії з іншими людьми, самообслуговуванні, виконанні щоденних побутових дій, розумінні суспільних норм та правил [1].

Серед видів послуг проживання з підтримкою, слід виділити:

- *підтримане проживання* – ця послуга підійде людині, яка потребує тривалої або пожиттєвої підтримки. Вона надається у будинку чи квартирі. В одному помешканні у супроводі асистентів може проживати не більше восьми отримувачів послуги і умови життя мають бути наближені до домашніх;

- *транзитне підтримане проживання* – це послуга для людей, які потребують короткотермінової підтримки, допомоги у розвитку чи відновленні навичок самообслуговування для подальшого повернення до життя в суспільство. Її можна

skills and confidence, make new friends and prepare for future life without family care, but with the support of assistants or social workers (if necessary) [2; 5].

In the case of receiving a social service of supported living, residents are involved with the help of assistants who have undergone a professional training course according to a comprehensive curriculum. The system of relations between assistants and recipients of social services is based on the principles of respect for dignity and acceptance of human diversity, observance of human rights, rehabilitation and habilitation. It is worth noting that the above-mentioned specialists only provide assistance and support services, but they are not caregivers or educators. For example, a resident of one of the supported living homes said that he finally mastered the skills of using an electric kettle. Previously, he lived in an institution where the staff taught him to beware of electrical appliances. It should be noted that such a paternalistic approach is unacceptable in supported living services. Assistants teach residents safety techniques for handling household appliances, but do not boil water for tea for them. Service recipients are maximally included in all processes - planning their own lives, conducting their daily lives and making decisions that affect their lives. In all houses/apartments of supported living or transit/educational housing, residents actively plan their daily lives (if necessary with the support of assistants): a daily menu, a shopping list, and their free time. Residents have the opportunity to retire and conditions for privacy. Everyone has their own daily activities (study, work, day care centers, gym, rest at home). After all, the opportunity to choose returns a person a sense of dignity.

Currently, about 15 public organizations and several municipal institutions in Ukraine provide supported living services for about 150 people with mental, intellectual and complex disabilities. When providing such a service, especially when living in a training apartment, people need pedagogical (andragogic) support. The preparation of a growing person with a disability for

розвивати при психіатричних лікарнях чи інтернатних закладах для людей, які тривалий час проживали ізольовано;

– *учбова соціальна квартира* – це послуга для людей, які ніколи не мали досвіду самостійного життя, а проживали з батьками чи близькими родичами; учбова соціальна квартира – можливість відчувати себе самостійною людиною, розвинути навички та впевненість, знайти нових друзів та підготуватися до майбутнього життя без догляду сім'ї, а з підтримкою асистентів чи соціальних працівників (якщо в цьому є потреба) [2; 5].

В разі отримання соціальної послуги підтриманого проживання, мешканці залучаються допомогою асистентів, котрі пройшли курс професійної підготовки за комплексною навчальною програмою. Система взаємин асистентів із отримувачами соціальних послуг ґрунтується на принципах поваги до гідності та прийнятті людської різноманітності, дотримання прав людини, реабілітації та абілітації. Варто зазначити, що згадані вище фахівці, надають лише послуги допомоги і підтримки, однак вони не є доглядальниками чи то вихователями.

Так, приміром, резидент одного з будинків підтриманого проживання розповів, що, нарешті, опанував навички користування електрочайником. Раніше він жив в інституції, де персонал навчив його остерігатися електроприладів. Зауважимо, що такий патерналістичний підхід неприпустимий в послугах проживання з підтримкою. Асистенти вчать резидентів техніці безпеки поводження з побутовими приладами, однак не кип'ятять воду для чаю замість них. Отримувачі послуги максимально включені в усі процеси — планування власного життя, ведення побуту та прийняття рішень, які стосуються їхнього життя. В усіх будинках/квартирах підтриманого проживання або транзитного/учбового житла мешканці активно планують свій побут (за потреби з підтримкою асистентів): меню на день, список покупок, свій вільний час. У мешканців є можливість усамітнитися та умови для приватності. В кожного свої денні активності (навчання, робота, центри денної зайнятості, спортзал, відпочинок вдома). Адже, можливість вибору повертає людині почуття гідності.

supported living should be based on the following values: the value of each human being; human dignity, mutual respect between family members; self-reliance; support of abilities and interests; promotion of full-time employment, orientation towards supported employment in the future [5].

A transit/training apartment is intended for the organization of educational accommodation for people with disabilities, who have intellectual and mental disabilities to form social and everyday competencies of independent living, mastering practical skills, such as self-service; maintaining housing; caring for clothes and shoes; financial literacy; organizing meals; social interaction; organizing leisure activities, which are necessary for independent living, based on the individual capabilities of residents. The basic principle on which the activity of the transit apartment is based: assistance as much as necessary, independence as much as possible, orientation not on the existing level of independence of the participant, but on the maximum possible level for him. Classes are conducted based on the individual capabilities of residents [5].

People with intellectual and mental disabilities, the theoretical method of learning is not enough. To form adaptive skills in them, it is necessary to use strategies that are closest to real life [5]:

- visualization: thematic images, daily plans, grocery lists, reminders, action algorithms, etc. are examples of visual support that help support independence. This is how a person learns to plan and control their activities;

- *the role-modeling method*: is primarily used to teach complex multi-component skills. The main task of the method is to identify parts of a complex task, analyze their implementation and expected results, and then combine these results into a holistic multi-component skill;

- *the step-by-step learning method*: is used not so much in the formation of everyday skills as in the field of socialization and communication, safe behavior in society. In essence, this is a role-playing game: going to the store, making purchases, communicating with a

Наразі близько 15-ти громадських організацій та кілька комунальних закладів в Україні надають послуги проживання з підтримкою для близько 150 людей з психічними, інтелектуальними та комплексними порушеннями. При наданні такої послуги, особливо, при проживанні в тренувальній квартирі, люди потребують педагогічного (андрагогічного) супроводу. Підготовка підростаючої людини з інвалідністю до підтриманого проживання має ґрунтуватися на таких цінностях: цінність кожної людської особистості; людська гідність, взаємоповага між членами родини; самозарадність; підтримка здібностей та інтересів; сприяння денної зайнятості, орієнтація на підтримане працевлаштування у майбутньому [5].

Транзитна/тренувальна квартира призначена для організації навчального проживання людей з інвалідністю, які мають інтелектуальні та психічні порушеннями для формування соціальних та побутових компетенцій самостійного проживання, оволодіння практичними навичками, такими як самообслуговування; утримання помешкання; догляду за одягом та взуттям; фінансова грамотність; організація харчування; соціальна взаємодія; організація дозвільної діяльності, які необхідні для самостійного життя, виходячи з індивідуальних можливостей резидентів. Базовий принцип, на якому заснована діяльність транзитної квартири: допомоги стільки, скільки необхідно, самостійність стільки, скільки можливо, орієнтація не на наявний рівень самостійності учасника, скільки на максимально можливий для нього рівень. Проведення занять здійснюється виходячи, з індивідуальних можливостей резидентів [5].

Людям з інтелектуальними та психічними порушеннями теоретичного методу навчання недостатньо. Для формування в них адаптивних навичок обов'язково треба використовувати стратегії, найбільш наближені до реального життя [5]:

- *візуалізація*: тематичні зображення, плани на день, списки продуктів, нагадування, алгоритми дій тощо – це приклади візуальної підтримки, які допомагають підтримати самостійність.

consultant in the store, going through an interview, etc.;

- *excursions*: are conducted to consolidate knowledge and skills in real life situations. They have a business, practical nature. People with disabilities not only observe the work of state and private institutions that provide services to the population, they come into contact with employees of the organization. Such excursions form communication skills in various situations for the future.

The purpose of this article is to study the experience of professional support of specialists working in supported living services by involving them in the work of peer-to-peer groups.

Results and discussion. The process of forming self-service skills in adults with intellectual and mental disabilities is a logical continuation of the pedagogical work carried out with them in childhood and adolescence. Despite the fact that eating, actions with clothes, hygiene procedures occur every day, from a very early age, for various reasons, young people with intellectual and mental disabilities under 18 years of age do not fully realize the potential of their capabilities. They remain insufficiently independent in performing certain self-service actions, perform them poorly or, faced with a certain difficulty, refuse independent attempts and wait for help from others. The content of self-service training in a training apartment consists of eating, organizing a wardrobe, using the toilet, and personal hygiene.

Therefore, the accessibility, sustainability and scaling of supported living services as an alternative to institutional care requires systematic andragogical support, which requires trained personnel, as well as mentoring and supervisory support. One form of such support and reinforcement of specialists (assistants, home coordinators, psychologists, occupational therapists) working in the social service of supported living for adults with disabilities is the well-established peer-to-peer groups.

Such a group is being held with the support of the Ukrainian-Swiss project "Mental Health for Ukraine" during 2024,

Так людина вчиться планування та контролю своєї діяльності;

- *метод рольового моделювання*: насамперед застосовується для навчання складним багатокомпонентним навичкам. Основне завдання методу – визначити частинки комплексної задачі, проаналізувати їх виконання та очікувані результати та потім поєднати ці результати в цілісну багатокомпонентну навичку;

- *метод покрокового навчання*: використовується не так у формуванні побутових навичок, як у сфері соціалізації та комунікації, безпечної поведінки в соціумі. За суттю, це рольова гра: похід в магазин, здійснення покупок, спілкування з консультантом в магазині, проходження співбесіди тощо;

- *екскурсії*: проводяться з метою закріплення знань і вмінь у реальних життєвих ситуаціях. Вони мають діловий, практичний характер. Люди з інвалідністю не лише спостерігають за роботою державних і приватних установ, що надають послуги населенню, вони вступають у контакти з працівниками організації. Такі екскурсії формують на майбутнє навички спілкування у різних ситуаціях.

Метою даної статті є вивчення досвіду професійної підтримки фахівців, які працюють у послугах проживання з підтримкою, шляхом залучення їх у роботу груп "рівний-рівному".

Виклад основного матеріалу дослідження. Процес формування навичок самообслуговування у дорослих людей з інтелектуальними та психічними порушеннями є логічним продовженням педагогічної роботи, що проводиться з ними в дитячому та підлітковому віці. Незважаючи на те, що прийом їжі, дії з одягом, гігієнічні процедури відбуваються кожен день, з самого раннього віку, через різні причини, молодь з інтелектуальними та психічними порушеннями до 18 років, не повністю реалізують потенціал своїх можливостей. Вони залишаються недостатньо самостійні у виконанні тих чи інших дій із самообслуговування, виконують їх неякісно або, зіткнувшись з певною трудностю, відмовляються від самостійних спроб та чекають на допомогу оточуючих. Зміст навчання самообслуговування в тренувальній квартирі полягає в прийманні їжі,

in an online format, meetings are held monthly, and brings together specialists who work in supported living homes for people with disabilities and in training apartments that began operating in 2023-2024 and are partners of the project, namely: NGO "Rodyna dlya ditei z invalidnistiu" (Kyiv), NGO "Bachyty Sertsem" (Kyiv), "Center for Social Services and Social Integration" (Pereyaslav), "Caritas" (Stry), "Masternia Mriy" (Lviv), "Lyarsh-Kovcheg" (Lviv), a transit apartment at the Kulparkova psychiatric hospital (Lviv).

The group was attended by such specialists as supported living assistants, psychologists, a supported living home coordinator, an administrator, an occupational therapist, the head of the NGO, the director and deputy director of the Center for Social Services and Social Integration. The meetings were organized and moderated by an expert from the Mental Health for Ukraine project.

During the group's work: presentations were made by each organization, a story about their work, getting to know residents and staff, a demonstration of video materials about life, daily routines, hobbies, etc.

During the group's work, issues of interaction between specialists and residents of supported living, as well as residents' responsibilities, motivation for residents' activities, and development and implementation of individual plans were discussed. Each organization prepared brief information on how they perform their functions, and raised problematic issues that all others could discuss, share their own thoughts and experience.

The group also identified the principles that should be followed when working with residents of supported living:

comprehensive approach – we organize work so that everything that happens in the apartment serves the main goal – residents' acquisition of the maximum possible independence;

individual approach – there is no one-size-fits-all template, each resident is unique, because what is good for one may not be suitable for another;

організації гардеробу, користуванні туалетом, особистій гігієні.

Отже, доступність, сталість та масштабування послуги підтриманого проживання, як альтернативи інституційного догляду, потребує системного педагогічного супроводу, для якого потрібні підготовлені кадри, а також менторська та супервізійна підтримка.

Однією з форм такої підтримки та підсилення фахівців (асистентів, координаторів будинків, психологів, ерготерапевтів), які працюють в соціальній послугі підтриманого проживання дорослих осіб з інвалідністю, вже добре зарекомендували себе групи "рівний-рівному".

Така група проводиться за підтримки україно-швейцарського проекту "Психічне здоров'я для України" впродовж 2024 року, у форматі он-лайн, зустрічі проходять щомісяця, і об'єднує фахівців, які працюють в будинках підтриманого проживання для осіб з інвалідністю та на тренувальних квартирах, які почали працювати в 2023-2024 рр. та є партнерами проекту, а саме: ГО "Родина для осіб з інвалідністю" (м. Київ), ГО "Бачити серцем" (м. Київ), "Центр надання соціальних послуг та соціальної інтеграції" (м. Переяслав), "Карітас", (м. Стрий), "Майстерня Мрій" (м. Львів), "Лярш-Ковчег" (м. Львів), транзитна квартира при психіатричній лікарні Кальпарковій (м. Львів).

В роботі групи взяли участь такі фахівці як асистенти підтриманого проживання, психологи, координатор будинку підтриманого проживання, адміністратор, ерготерапевт, голова ГО, директор та заступник директора Центру надання соціальних послуг та соціальної інтеграції. Зустрічі організовувала та модерувала експертка проекту "Психічне здоров'я для України".

Під час роботи групи: відбулись презентації кожної організації, розповідь про роботу, знайомство з мешканцями та співробітниками, демонстрація відеоматеріалів про життя, щоденні рутини, хобі тощо.

Протягом періоду роботи груп обговорювались питання взаємодії фахівців з мешканцями (резидентами) підтриманого проживання, такі як обов'язки резидентів, мотивація до діяльності резидентів будинку, розробка і

realistic goals – before starting the residence, we conduct a needs assessment, determine the current level of a person's development and set goals that can be achieved during the training program;

motivational approach – we help a person understand what they want and how to achieve it; we follow the person's desires and interests;

stimulating independence – support is gradually reduced, the assistants are set the goal of maximally facilitating the residents' independent performance of their daily routine and special tasks;

dignified treatment of an adult (residents in homes currently supported by the Mental Health for Ukraine project; their age is 18-43 years) – appropriate address, naming of a person, without familiarity and paternalism; in accordance with the age of expectation, treatment of a person – respect and adequate requirements; promotion of development and training of residents (there are examples of admission to a professional college).

Conclusions and research perspectives. Thus, the activities of the peer-to-peer group for specialists of supported living homes and training apartments are characterized by positive dynamics. Since working with people with disabilities is associated, first of all, with a high level of stress and emotional discomfort, the group participants have an improvement in their psycho-emotional state due to mutual support and a sense of belonging to a community of like-minded people. In their feedback on the group's work, participants indicated that the most valuable thing was the opportunity to communicate and hear the experience of other teams – it is important here that employees of state and non-state providers of supported living services have significantly different experiences and views on some issues, so there was room for discussion at the group meetings. According to the group participants, the experience of each organization on the issues that were considered during the work of the groups was valuable; the opportunity to ask problematic questions and get a different

впровадження індивідуальних планів. Кожна організація готувала коротку інформацію, як це робиться в них, та ставила проблемні питання, які усі інші могли обговорити, поділитися власними міркуваннями та досвідом.

Також, група визначила принципи, якими слід керуватися при роботі з резидентами проживання з підтримкою:

- *комплексний підхід* – ми організовуємо роботу так, щоб все, що відбувається в квартирі слугувало основній меті – набуттю резидентами максимально можливої для них самостійності;

- *індивідуальний підхід* – немає одного-єдиного для всіх шаблону, кожен резидент особливий, адже те що добре для одного, може не підійти іншому;

- *реалістичні цілі* – перед початком проживання проводимо оцінювання потреб, визначаємо наявний рівень розвитку людини та ставимо цілі, які можуть бути досягнуті за період тренінгової програми;

- *мотиваційний підхід* – ми допомагаємо людині зрозуміти чого вона хоче, і як того досягнути; йдемо за бажаннями та інтересами людини;

- *стимулювання самостійності* – підтримка поступово зменшується, перед асистентами ставиться мета максимально сприяти самостійному виконанню резидентами щоденної рутини та особливих завдань;

- *гідне ставлення до дорослої людини* (резиденти в будинках, які наразі підтримуються проектом "Психічне здоров'я для України"; їх вік 18-43 роки) – відповідне звернення, називання людини, без фамільярності та патерналізму; відповідно віку очікування, ставлення до людини – повага та адекватні вимоги; сприяння розвитку та навчанню резидентів (є приклади вступу до професійного коледжу).

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок. Таким чином, діяльність групи "рівний-рівному" для фахівців будинків підтриманого проживання та тренувальних квартир характеризується позитивною динамікою. Оскільки, робота з людьми з інвалідністю пов'язана, в першу чергу, з високим рівнем стресу та емоційним навантаженням, в учасників групи, спостерігається поліпшення

perspective on the situation was also extremely important. 100% of the surveyed participants (6 people) supported this format, indicating that they found it useful, because they need "such meetings from time to time to understand how supported living is developing in other organizations". During the work of the peer-to-peer group, experts discussed the issues of selection, training and supervision, what are the current opportunities for improving the skills of specialists working in supported living, what are the opportunities for studying foreign practices; work on team building, achievements, challenges, effective practices; issues of working with problem behavior of residents; residents' sports activities: organization, support, monitoring of achievements.

The main challenges in the work outlined by experts were such issues as: teaching residents to make their own decisions; promoting adequate self-esteem of residents; establishing productive cooperation with parents and the closest environment of residents, which would contribute to the consolidation of independent living skills and made overprotection impossible; resident aggression and how to deal with it; residents testing the limits of what is permitted, learning responsibility, awareness, self-control; independence of choice and formation of resident identity (they learn to choose: appearance, food preferences, religiosity, sports, hobbies); reducing the dependence of residents of supported living on a high level of support, on the control and care of assistants and parents; the issue of creating motivation for activity in people with intellectual and mental disorders, how to distinguish the real difficulties and pain of a resident from manipulation.

The direction of further scientific exploration is the development of a methodology for comprehensive structured research, which should cover the following issues:

- further improvement of the assessment of independent living skills and

психоемоційного стану, за рахунок взємопідтримки та почуття приналежності до спільноти однодумців. У своїх відгуках щодо роботи групи учасники вказали, що найбільш цінним була можливість поспілкуватися та почути досвід інших команд – тут важливо те, що у працівників державних та недержавних надавачів послуги підтриманого проживання досвід і погляди на деякі питання можуть суттєво відрізнятися, тому на зустрічах групи був простір для дискусій. На думку учасників групи, цінним був досвід кожної організації щодо питань, які розглядалися в процесі роботи груп; надзвичайно важливою була й можливість задати проблемні питання та отримати різний погляд на ситуацію. 100% опитаних учасників (6 осіб) підтримали даний формат, вказали, що вважають його корисним, адже вони потребують "час від часу таких зустрічей, аби розуміти, як розвивається підтримане проживання в інших організаціях".

Під час роботи групи "рівний-рівному" фахівці обговорювали питання підбору, навчання та супервізій, які наразі є можливості для підвищення кваліфікації фахівців, що працюють в підтриманому проживанні, які є можливості для вивчення закордонних практик; робота з командоутворення, досягнення, виклики, ефективні практики; питання роботи з проблемною поведінкою резидентів; заняття спортом резидентів: організація, супровід, моніторинг досягнень.

Головними викликами у роботі, які окреслюють фахівці, були такі питання як: навчання резидентів прийняттю власних рішень; сприяння адекватній самооцінці резидентів; налагодження продуктивної співпраці з батьками та найближчим оточенням резидентів, яка б сприяла закріпленню навичок самостійного життя та унеможливила гіперопіку; агресія резидентів і як з нею працювати; випробування резидентами меж дозволеного, навчання відповідальності, усвідомленості, самоконтролю; самостійність вибору та формування ідентичності резидента (вони вчаться обирати: зовнішність, вподобання у харчуванні, релігійність, заняття спортом, хобі); зменшення залежності резидентів

the need for support of people with psychosocial disabilities (disabilities due to intellectual and mental disorders), and people with mental illnesses: those living in the community and those living in institutional care facilities;

- development of a toolkit for assessing different models of psychosocial support for people with disabilities due to intellectual and mental disorders from the point of view of their impact on the psychological well-being and self-sufficiency of residents;

- assessment of the effectiveness of the duration and content of training apartment training programs;

- study of methods of psychological correction of residents of residential institutions during the period of preparation for the transition to supported living services and during the period of adaptation to new conditions;

- development of methods for assessing the work skills of people with disabilities living in the community;

- psychological and andragogical support in supported employment;

- psychological aspects of supported decision-making by people with psychosocial disabilities;

- algorithm of cooperation between a psychologist and a lawyer during decision-making support;

- development of a methodology for conducting individual and group supervisions for supported living workers;

- study of methods of psychological support for workers;

- study of the dynamics of the psychological state and professional competence of supported living workers who participate in peer-to-peer groups.

підтриманого проживання від високого рівня підтримки, від контролю та опіки асистентів та батьків; питання створення мотивації до діяльності в людей з інтелектуальними та психічними порушеннями, як відрізнити справжні труднощі та біль резидента від маніпуляцій.

Напрямом подальших наукових розвідок є розробка методології комплексних структурованих досліджень, які мають охопити такі питання:

- подальше вдосконалення оцінки навичок самостійного життя та потреби у супроводі людей з психосоціальною інвалідністю (інвалідністю внаслідок інтелектуальних та психічних порушень), та людей, які мають психічні захворювання: тих, які проживають в громаді та тих, хто проживають в установах інституційного догляду;

- розробка інструментарію оцінювання різних моделей психосоціальної підтримки людей з інвалідністю внаслідок інтелектуальних та психічних порушень з точки зору їх впливу психологічних добробут та самозарадність резидентів;

- оцінка ефективності тривалості та змісту навчальних програм тренувальних квартир;

- вивчення методів психокорекції резидентів інтернатних закладів в період підготовки до переходу до послуги підтриманого проживання та в період адаптації до нових умов;

- розробка методів оцінки трудових навичок людей з інвалідністю, які проживають в громаді;

- психолого-андрагогічний супровід при підтриманому працевлаштуванні;

- психологічні аспекти підтриманого прийняття рішень людьми з психосоціальною інвалідністю;

- алгоритм співпраці психолога та юриста під час підтримки прийняття рішень;

- розробка методики проведення індивідуальних та групових супервізій для працівників підтриманого проживання;

- вивчення методів психологічної підтримки працівників;

- вивчення динаміки психологічного стану та професійної компетенції працівників підтриманого проживання, які беруть участь в групах "рівний-рівному".

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. *Zakon Ukrainy "Pro sotsialni posluhy" [Law of Ukraine "On Social Services"]*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#> [in Ukrainian].
2. *Nakaz Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy vid 07.06.2017 r. № 4956 "Pro zatverdzhennia Derzhavnoho standartu sotsialnoi posluhy pidtrymanoho prozhyvannia osib pokhyloho viku ta osib z invalidnistiu" [Order of the Ministry of Social Policy of Ukraine dated 07.06.2017 No. 4956 "On approval of the State Standard of Social Services for the Supported Living of Persons with Disabilities and Persons with Disabilities"]*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0806-17#Text> [in Ukrainian].
3. *Nakaz Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy vid 23.06.2020 r. № 429 "Pro zatverdzhennia Klasifikatora sotsialnykh posluh" [Order of the Ministry of Social Policy of Ukraine dated 23.06.2020 No. 429 "On approval of the Classifier of Social Services"]*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0643-20#n15> [in Ukrainian].
4. Temchenko, O. *Mizhnarodni ta natsionalni standarty orhanizatsii pidtrymanoho prozhyvannia [International and national standards for the organization of supported living]*. Retrieved from: <https://www.mh4u.in.ua/files/> [in Ukrainian].
5. Khvorova, H., Onufryk, M., Reshetnyk, A., & Temchenko, O. *Poradnyk: Yak nadavaty sotsialni posluhy prozhyvannia z pidtrymkoiu. Dosvid proiektu "Psykhichne zdorovia dlia Ukrainy" [Guide: How to provide social services for living with a disability. Experience of the project "Mental health for Ukraine"]*. Retrieved from: <https://www.mh4u.in.ua/files/> [in Ukrainian].
6. Barnes, S., Carson, J., & Gournay, K. (2022). Enhanced supported living for people with severe and persistent mental health problems: A qualitative investigation. *Health Soc Care Community*, nov., 30(6), 4293-4302. DOI: <https://doi.org/10.1111/hsc.13822> [in English].
7. Gournay, K., Winstanley, K., Mancey-Johnson, A., & Tracey, N. (2019). The northern healthcare model of enhanced supported living. *British Journal of Mental Health Nursing*, 8(4), 162-168. DOI: <https://doi.org/10.12968/bjmh.2019.0034> [in English].
8. Gray, B. (2019). Peer support in mental health hospital – A shared experience and journey. *Psychosis*, 11(3), 282-283. DOI: <https://doi.org/10.1080/17522439.2019.1575897> [in English].
9. Harrison, M., Singh Roy, A., Hultqvist, J., Pan, A.-W., McCartney, D., McGuire, N., Fitzpatrick, L.I., & Forsyth, K. (2020). Quality of life outcomes for people with serious mental illness living in supported accommodation: Systematic review and meta-analysis. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 55, 977-988. DOI: <https://doi.org/10.1007/s00127-020-01885-x> [in English].
10. McPherson, P., Krotofil, J. & Killaspy, H. (2018). Mental health supported accommodation services: a systematic review of mental health and psychosocial outcomes. *BMC Psychiatry*, 18, 128. DOI: <https://doi.org/10.1186/s12888-018-1725-8> [in English].

Received: February 02, 2025

Accepted: February 28, 2025